

บทที่ 5

การทำงานและสภาพชีวิตของขอทานเขมร

ภาพที่เห็นจนชินตาตามสะพานลอยคนข้ามและทางเท้า เช่น บริเวณหน้าศูนย์การค้า ตลาดสด สถานีขนส่ง สถานีรถไฟ หรือแหล่งชุมชนที่มีคนมาก มักจะพบคนขอทานนับสิบคนจับจ้องยึดพื้นที่ของตนเพื่อขอเงินผู้ผ่านไปมา ขอทานส่วนใหญ่จะเป็นหญิงชาวเขมรซึ่งต่างนั่งอุ้มลูกตักแดดอยู่ตามข้างสะพานลอยอย่างน้อยวันละหกชั่วโมง โดยอาศัยความไร้เดียงสาของเด็กมาเป็นจุดขายในการขอเงิน

หญิงขอทานบางรายยังได้อาศัยเด็กพิการที่มีได้พิการตั้งแต่กำเนิดไปขอทานตามที่ต่างๆ ที่มีผู้คนพลุกพล่าน เพื่อให้ผู้ที่พบเห็นเกิดความสงสาร และให้เศษเงินแก่เด็กมากกว่าขอทานที่สภาพร่างกายผิดปกติ

นอกจากนี้ ยังพบเห็นกลุ่มเด็กเขมรที่เร่ร่อนขอเงินอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ เช่นเดียวกัน เด็กเหล่านี้มีทั้งที่ขอทานอย่างเดียว หรือรับจ้างชั่วคราวทำ เช็ดกระจก หรือขายดอกไม้ เด็กหลายคนทำงานเป็นอิสระอยู่ร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม บางคนถูกบังคับให้หาเงินโดยหัวหน้าแก๊งที่เป็นผู้ใหญ่

จากการเฝ้าสังเกตขอทานเขมรที่อุ้มลูกขอทานหลายคน พบว่า พวกเขาจะนั่งขอทานตามจุดต่างๆ ที่มีผู้คนเดินทางสัญจรผ่านไปมาจนเกือบชั่วโมง จากนั้นจะนั่งสลับสับเปลี่ยนไปนั่งตามจุดอื่นๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ตำรวจจับและให้ได้เงินมากขึ้น เมื่อเข้าไปสอบถามข้อมูลของหญิงขอทานเขมรเหล่านี้ จะไม่ยอมตอบคำถามซึ่งน่าจะได้รับการกำชับมาอย่างคิดว่าไม่ให้พูดคุยกับคนแปลกหน้า พร้อมกับเร่งรีบเดินหนีไป

ดังนั้น การทำความเข้าใจสภาพวิถีชีวิตของพวกเขาได้อย่างถ่องแท้ตามที่คาดหวังไว้จึงไม่ใช่เรื่องง่าย ประกอบกับขอทานเขมรดังกล่าวมีความหวาดระแวงสูง เนื่องจากพวกเขาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่หลบหนีเข้าเมืองมา จึงไม่ได้รับความร่วมมือเมื่อถูกซักถาม อีกทั้งการจะติดตามไปยังแหล่งพักอาศัยเพื่อควักวิถีชีวิตที่เป็นอยู่จึงไม่สามารถทำได้ในครั้งแรก ต้องอาศัยการเฝ้าสังเกตการณ์อยู่หลายครั้ง

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากสถานแรกรับคนไร้ที่พึ่งนนทบุรี สามารถยืนยันได้ว่ามีขอทานต่างด้าวชาวเขมรมาปักหลักอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ศึกษานับพันคนจริง โดยจะกระจายตัวไปหากินในกรุงเทพฯ และปริมณฑล จึงได้ตรวจสอบว่าขอทานกลุ่มนี้อยู่ที่ใดบ้าง และมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร

5.1 ชีวิตและความเป็นอยู่ของคนขอทานเขมรในประเทศไทย

5.1.1 คนขอทานเขมรอยู่กันอย่างไร

ข้อมูลที่ได้จากเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานแรกรับฯ คุณหทัยรัตน์ โชติพานิช นักสังคมสงเคราะห์ 7 ซึ่งคลุกคลีอยู่กับสถานการณ์ปัญหาคนเร่ร่อน ขอทาน และคนไร้ที่พึ่งในประเทศไทยมานาน กล่าวว่า ความเป็นอยู่ของคนขอทานมีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับ การเข้ามาในเมืองไทย โดยสรุปอาจแบ่งออกได้ดังนี้

1) อยู่กับพ่อแม่พี่น้องเป็นครอบครัว

ข้อมูลทางสถิติที่สถานแรกรับฯ ได้รวบรวมไว้ทำให้ทราบว่า ขอทานเขมรส่วนใหญ่จะเป็นเด็ก เด็กส่วนใหญ่จะเป็นเด็กเล็กที่เข้ามาอยู่กับครอบครัวเพื่อมาขายแรงงาน เด็กเหล่านี้มักถูกทอดทิ้งให้ดูแลตนเอง เล่นอยู่ตามลำพังกับเพื่อนๆ หรือพี่น้องในขณะที่พ่อแม่ของตนออกทำงาน เด็กบางคนจะช่วยพ่อแม่ทำงาน เล็กๆ น้อยๆ มีรายได้บ้าง ไม่มีบ้าง รายที่เป็นเด็กโตขึ้นมาจะลักเล็กขโมยน้อยเริ่มตั้งแต่การขโมยพืชผักผลไม้ จากชาวบ้านที่ไม่ก่อความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านมากนักจนถึงการขโมยทรัพย์สินไปจำหน่าย การที่พ่อแม่ ของเด็ก ไม่มีเวลาดูแลต้องหารายได้เลี้ยงครอบครัวไปวันๆ ทำให้เด็กเหล่านี้กลายเป็นเด็กเร่ร่อนขอทานและ ถูกชักนำเข้าสู่การประกอบอาชีพได้ตั้งแต่อายุน้อยนั่นเอง

2) อยู่กับญาติหรือคนรู้จัก

คนขอทานส่วนหนึ่งจะเข้ามาอยู่ในประเทศไทยโดยอาศัยอยู่กับญาติหรือคนรู้จักที่เข้ามา ทำงานในเมืองไทยก่อนหน้าแล้ว หากเป็นเด็กที่เข้ามาโดยลำพังพ่อแม่ของเด็กจะฝากฝังให้ญาติหรือ คนรู้จักที่พาเด็กมาช่วยดูแล ให้ช่วยทำงานและสั่งสอนให้มีอาชีพติดตัว เป็นต้น

3) อยู่กับเพื่อนๆ

ชาวเขมรส่วนหนึ่งจะเช่าที่พักอยู่รวมกันกับเพื่อนหลายๆ คน มักพักอาศัยอยู่ในย่านที่มีคนเชื้อ ชาติเดียวกันอาศัยอยู่ก่อน เพื่อจะได้มีเครือข่ายในการติดต่อส่งข่าวบอกความเคลื่อนไหวต่างๆ ของกัน และกัน กรณีเด็กเร่ร่อนขอทานอาจพักอาศัยอยู่กับครอบครัว พักอยู่กับกลุ่มเด็กเร่ร่อนด้วยตนเอง หรือ อยู่กับหัวหน้าแก๊งที่เป็นผู้ใหญ่

4) อยู่เป็นชุมชน

คนต่างชาติที่หลบหนีเข้ามาเมืองมาอย่างผิดกฎหมาย มีแนวโน้มที่จะพักอาศัยอยู่ด้วยกันใน บริเวณใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะประกอบอาชีพเดียวกันหรือไม่ก็ตาม เมื่อมีจำนวนคนมาอยู่อาศัยด้วยกัน มากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้กลายเป็นชุมชนที่พักอาศัยขนาดใหญ่ของคนต่างชาติ เช่น ที่พบตามย่านบางแค

หรือปากเกร็ด มีคนเขมรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากการพักอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนของแรงงานต่างชาติดังนั้นจะทำให้พวกเขามีความมั่นใจเพิ่มขึ้น รู้สึกอุ่นใจได้พูดภาษาถิ่นของตน มีเครือข่ายคอยดูแลเป็นหูเป็นตาช่วยดูความเคลื่อนไหวของคนในชุมชนเพื่อหลบเลี่ยงการถูกจับกุมนั่นเอง

คุณหทัยรัตน์ โชติพานิช จึงได้แนะนำผู้วิจัยให้ไปสังเกตการณ์ในแหล่งชุมชนต่างๆ ที่คาดว่าคนขอทานเขมรจะไปรวมตัวพักอาศัยอยู่ เช่น ชุมชนสะพานใหม่ เขตดอนเมือง, ชุมชนวัดลาดพร้าว, ชุมชนปากเกร็ด นนทบุรี, หลักสี่, ห้วยขวาง, คลองเตย, คลองตัน, สมุทรปราการ, ปากน้ำ, ตลาดสำโรง, ดาวคะนอง, พระประแดง เป็นต้น หรืออาจจะไปสังเกตการณ์ตามพื้นที่หากินของขอทานเหล่านั้นซึ่งจะเป็นแหล่งที่มีผู้คนสัญจรผ่านไปมาจำนวนมาก เช่น ย่านวงเวียนใหญ่, สยามสแควร์, ประตูนํ้า, หัวลำโพง, สนามหลวง, นางเลิ้ง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าคนขอทานเขมรได้กระจายตัวกันออกหากินไปทั่วบริเวณใจกลางกรุงเทพฯ และปริมณฑล จึงเป็นการยากที่จะทำการศึกษาดังกล่าววิถีชีวิตของพวกเขาทั้งหมดได้

5.1.2 การปรับตัวในสังคมใหม่

จากการสอบถามชาวเขมรที่เข้ามาหารายได้ในกรุงเทพมหานคร ไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อที่จะมาประกอบอาชีพขอทานโดยตรงทุกคน เช่น กรณีของนางเพียน หญิงชาวเขมรจากจังหวัดพระตะบอง เธอเป็นคนงานในโกดังเก็บข้าวสารในละแวกชุมชนจัดสรรอาจารย์สุนทร ใกล้กับวัดมหาวงศ์ ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ในบางวันเมื่อไม่มีงานทำประกอบกับค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายเป็นค่าเช่าบ้าน ซึ่งต้องจ่ายเป็นเงินเดือนละกว่าหนึ่งพันสองร้อยบาท และลูกที่ต้องเลี้ยงอีกสองคน เธอจึงต้องตัดสินใจเสี่ยงไปเดินขอทานเป็นครั้งคราว ไม่ได้มีความตั้งใจที่จะเข้ามาเป็นคนขอทานโดยตรง

“เวลาไม่มีเงินให้ลูกกินก็จะไปขอทาน ทำงานได้กำไรน้อย ออกไปขอทานไม่ค่อยบ่อย ลูกมีตั้งสองคน กลางวันทำงานแล้วไม่มีใครดูแลก็ต้องจ้างคนเลี้ยงวันละห้าสิบบาท แต่เราได้วันละหนึ่งร้อยบาท บางวันก็หนึ่งร้อยห้าสิบบาท”

นางเพียนมักจะอุ้มลูกขอทานในย่านสำโรง และในย่านนักท่องเที่ยวตามแนวถนนสุขุมวิท ซึ่งทำรายได้ดีกว่า

“อยู่ตำโรงได้วันละ สองร้อยบาท อยู่สุขุมวิทได้เยอะกว่า ประมาณห้าร้อยบาท แต่นั่งได้แป๊บเดียวกลัวตำรวจจับไม่ถึงประตูหน้า”

แต่ก็มีหญิงชาวเขมรบางคนเข้ามาเป็นขอทาน โดยตรงพร้อมลูกน้อย โดยอาศัยเข้ามาทางตลาดโรงเกลือ อำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว โดยต้องเสียเงินให้แก่ขบวนการขนคนเข้าเมืองเป็นจำนวนกว่า 2,000 บาท เช่นเดียวกัน

“เพิ่งเข้ามาได้ 2 อาทิตย์เอง เข้ามาทางรัฐประเทส ตลาดโรงเกลือ โดยจะต้องเสียเงินประมาณ 2-3 ร้อยบาทให้แก่คนบางกลุ่ม ค่าเก็บตั้ง 2 พันกว่าบาท แล้วมีรถมารับที่โรงเกลือ เป็นรถกระบะมาส่งที่บางนา”

ทั้งสองกรณี เป็นเพียงส่วนหนึ่งของชาวเขมรที่หนีความอดอยากจากประเทศกัมพูชามายึดอาชีพขอทาน แต่ละวันหญิงขอทานเขมรทั้งสองคน ได้มีรายได้จากการขอทานวันละสองร้อยถึงห้าร้อยบาท เมื่อหักค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันแล้ว ยังมีเงินเหลือส่งกลับให้กับครอบครัวที่ประเทศกัมพูชาด้วย

นอกจากนี้ ข้อมูลที่ได้จากรายการถอดรหัส ตอน “แก๊งค์ขอทานเขมร” ซึ่งแพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 ทำให้ทราบว่าแหล่งที่พักอาศัยของชุมชนชาวเขมรใน ชุมชนจัดสรรอาจารย์สุนทร วัดมหาหงส์ เขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ถือเป็นจุดพักแรกของชาวเขมรที่มุ่งหวังจะเข้ามาแสวงหารายได้ในเมืองใหญ่ ก่อนที่จะแยกย้ายกันไปทำมาหากินในพื้นที่ต่างๆ ทั่วกรุงเทพมหานครและปริมณฑล นับจากที่ได้ตัดสินใจจากบ้านเกิดเมืองนอนของตนมา เพราะนายหน้าที่พาเข้ามาจะนำส่งคนเขมรบริเวณถนนบางนา-ตราด เขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการนั่นเอง ซึ่งจะมีการติดต่อเชื่อมโยงต่อกับชุมชนดังกล่าว ดังนั้นชุมชนจัดสรรอาจารย์สุนทร จึงเป็นแหล่งรวมของชาวเขมรกว่าพันคน ซึ่งส่วนใหญ่เข้ามาเพื่อขายแรงงาน และอีกส่วนหนึ่งเข้ามาเพื่อเป้าหมายการขอทานโดยตรง

ข้อค้นพบสำคัญจากการสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า การเข้ามาสู่การเป็นคนขอทานเขมรในลักษณะดังกล่าวไม่ได้เป็นการถูกหลอกลวง หากแต่เป็นความสมัครใจของพวกเขาเหล่านั้นที่ต้องการจะหารายได้มาจุนเจือครอบครัว บางรายก็ตั้งใจเข้ามาหารายได้ด้วยวิธีการนี้ตั้งแต่เริ่มแรกตัดสินใจออกจากประเทศ ซึ่งหลายๆ คนกล่าวว่า

“ถ้าเป็นคนเขมรด้วยกันจะไม่ให้ตั้งค์ ไม่ค่อยช่วยเหลือกัน เห็นเพื่อนบ้านมากันก็เลยมาบ้าง”

5.1.3 สภาพความเป็นอยู่

สำหรับคนขอทานเขมรข้ามแดนนั้น การแสวงหาที่อยู่หลับนอนไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะพวกเขาไม่สามารถใช้พื้นที่สาธารณะเป็นที่อยู่อาศัยที่สามารถจะเป็นได้ทั้งที่นอน นั่งเล่น ขอทาน ทำกิจกรรมต่างๆ ได้ เหมือนดังเช่นกรณีของคนเร่ร่อนและคนไร้บ้านที่อาศัยอยู่ตามสนามหลวง (คูใน บุญเลิศ วิเศษปรีชา, 2546) เนื่องจากขอทานเขมรเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นผู้ลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย จึงไม่สามารถแสดงตัว หรือแม้แต่ขอรับความช่วยเหลือ และรับสวัสดิการใดๆ ภาคจากรัฐที่มีให้แก่ผู้ยากไร้

บ้านที่ชาวเขมรอาศัยอยู่เป็นบ้านเช่าซึ่งทำด้วยไม้อัดด้านกันเป็นห้องๆ บ้างก็เป็นบ้านไม้เก่าๆ สองชั้นที่ใกล้พัง โดยมีชาวเขมรอาศัยอยู่รวมกันหลายๆ ครอบครัว อย่างเช่นบ้านเช่าในชุมชนจัดสรรอาจารย์สุนทร วัดมหาวงศ์ จังหวัดสมุทรปราการ หากแต่บ้านเช่าในบางชุมชน เช่น แถวสะพานใหม่ ดอนเมือง พบว่าจะมีลักษณะเป็นตึกสองชั้น สภาพบ้านเป็นซากปรักหักพัง แค่อพอกอาศัยได้ชั่วคราว ซึ่งมีครอบครัวชาวเขมรพักอาศัยอยู่รวมกันหลายๆ ครอบครัว เห็นได้ว่าสภาพความเป็นอยู่ของพวกเขาไม่ต่างไปจากชุมชนแออัดของผู้ยากไร้ชาวไทยที่อาศัยอยู่ตามเมืองใหญ่มากนัก บริเวณพื้นที่โดยรอบบ้านไม่มีการกั้นรั้ว บ้านบางหลังจะมีลานดินหน้าบ้านเป็นพื้นที่ทำกิจกรรมหลายอย่างของทั้งผู้ใหญ่และเด็กๆ ชาวเขมร เป็นทั้งที่เล่น นั่งพูดคุยกัน กินข้าว จากการสอบถามชาวเขมรที่มาพักอาศัยจะต้องจ่ายค่าเช่าเป็นรายเดือนประมาณเดือนละ 1,000-1,500 บาท ชาวเขมรหลายๆ คนจึงต้องอาศัยอยู่รวมกันเพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย บางรายไม่มีรายได้ที่แน่นอนจึงจ่ายค่าเช่าเป็นรายวันตกวันละประมาณ 10 บาท หากไม่มีเงินก็ต้องไปหาที่อยู่อาศัยใหม่ หรือต้องขอมเป็นหนี้ไปก่อน แล้วค่อยทำงานชดใช้

ที่ตัวบ้านเช่า สภาพภายในบ้าน มีลักษณะไม่มั่นคงถาวรสักเท่าใด เนื่องจากใช้วัสดุที่ไม่ค่อยแน่นหนา ทำจากไม้กระดานด้านอัดกันเป็นห้องแคบๆ แค่อสามารถหลับนอนได้ เมื่อเดินเข้าไปในห้องจะได้กลิ่นเหม็นอับ โขยแฉะจมูกอยู่ตลอดเวลา ภายในห้องแทบไม่มีแสงสว่าง และจะพบเสื้อผ้าแขวนตากอยู่บนเชือกที่ชิงพาดจากมุมห้องหนึ่ง ไปอีกมุมหนึ่งแทนการใช้ตู้เสื้อผ้า หรือไม้กีดพาดแขวนอยู่บนราวระเบียงบ้านหากว่าบ้านนั้นมีสองชั้น หมอนและผ้าห่มที่ดูไม่ค่อยสะอาดตาจะเป็นสิ่งจำเป็นที่พบเห็นวางอยู่ตรงมุมห้องเกือบทุกห้อง ขณะที่บางห้องก็ไม่มีทรัพย์สินใดๆ เลย บางรายที่มีฐานะขึ้นมาก็จะมีพัดลมไฟฟ้าเป็นอุปกรณ์เพื่อช่วยคลายร้อน แต่บางรายที่ไม่มีก็จะใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ หรือใบปลิวโฆษณาต่างๆ ที่แจกตามศูนย์การค้ามาใช้แทนพัดลม บ้านที่มีเด็กเล็กจะมีผ้าขาวม้าชิงพาดทำเป็นเปลไว้ใช้ไกวเด็กให้นอน

ในส่วนที่ใช้หุงหาอาหาร จะเป็นส่วนเดียวกับส่วนที่ใช้สำหรับนอน เพราะห้องเช่าไม่ได้มีการแยกสัดส่วน พื้นที่หุงหาอาหารนั้นเต็มไปด้วยขยะ เศษสิ่งของมากมายเคลื่อนกลาด อุปกรณ์ทำครัวที่ประกอบด้วยเตาไฟขนาดเล็ก หม้อ บ้างก็มีกระทะไฟฟ้าใช้ มีขวดน้ำมันพืชวางเรียงราย หกเลอะเทอะ ถ้วยชามถ้วยชามวางกองทับกันอยู่ตามพื้นห้องบ้าง บนโต๊ะเล็กๆ บ้าง จะมีเพียงไม่กี่ครัวเรือนที่หุงหาอาหารกินเองซึ่งก็ไม่บ่อยนัก จากการสอบถามขอทานเขมรที่ไม่ทำอาหาร เนื่องจากซื้อกินเองง่ายและสะดวกกว่า เพราะหิวเมื่อไหร่ก็กิน จะถูกจับเมื่อไหร่ก็ไม่รู้ ดังนั้นทรัพย์สินใดๆ ที่เกินความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตจึงไม่มีความจำเป็นมากนัก ดังเช่นกรณีของเจิม จันทู และกนจน พร้อมลูกน้อย ที่เพิ่งจะเข้ามาหารายได้จากการขอทานยังไม่ถึงอาทิตย์ ก็ถูกตำรวจจับข้อหาขอทาน และได้นำส่งกองตรวจคนเข้าเมืองในเวลาต่อมา หลังจากอุ้มลูกไปขอทานย่านสุขุมวิท

ซึ่งหากจะเทียบเคียงกับวิถีชีวิตที่เป็นอยู่จากประเทศต้นทางซึ่งก็คือกัมพูชาแล้วนั้น ก็มีได้แตกต่างกันมากนัก เนื่องจากบ้านเรือนของชาวเขมรส่วนใหญ่จากที่ผู้วิจัยได้พบเห็นเมื่อครั้งได้เดินทางโดยรถยนต์เข้าสู่ประเทศกัมพูชาเพื่อไปท่องเที่ยวยังนครวัด นครธม ผ่านทางจุดผ่านแดนอรัญประเทศ ในปี พ.ศ. 2544 และได้กลับไปอีกครั้งหนึ่งเมื่อได้ทำการศึกษาเรื่องของคนขอทานเขมรข้ามแดน ในปี พ.ศ. 2546 พบว่าสภาพความเป็นอยู่ของชาวเขมรได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากนัก โดยจะพบเห็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของครอบครัวที่มีฐานะยากจนจะอาศัยอยู่ในเรือนไม้ไผ่ พื้นฟาก หลังคาและข้างฝา กั้นด้วยด้ายจาก บางบ้านที่มีได้เรือนจะเป็นที่เก็บข้าวของและเป็นที่อยู่ของวัวควาย ข้างบ้านมีเล้าหมู เล้าไก่ และเป็ดซึ่งเลี้ยงกันเกือบทุกครัวเรือนแต่มีจำนวนไม่มากนัก บ้านแต่ละหลังไม่มีรั้วกั้นอาณาเขต ยกเว้นบ้านที่มีฐานะดีมากๆ เท่านั้นจึงมีรั้วบ้าน ส่วนใหญ่จะใช้วิธีปลูกต้นไม้ไว้เป็นแนวแบ่งเขต เช่น ต้นไผ่ มะพร้าว กล้าย มะม่วง เป็นต้น แต่ในปัจจุบันบ้านเรือนของคนเขมรที่เริ่มมีฐานะดีขึ้นจะสร้างเป็นบ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ หลังคามุงกระเบื้อง ซึ่งเริ่มพบเห็นได้มากขึ้น ส่วนบ้านที่มีฐานะปานกลางจะเป็นเรือน ไม้ยกพื้นสูง หลังคามุงด้วยสังกะสีหรือกระเบื้องและมีขนาดย่อมกว่า

5.1.4 สภาพการทำงาน

เป็นที่ทราบกันดีว่าอิทธิพลของวัฒนธรรมฝรั่งเศสที่ได้ฝังรากลึกตลอดเวลาเกือบร้อยปีที่กัมพูชา ตกเป็นรัฐในอารักขาและเมืองขึ้นของฝรั่งเศส¹ ชาวกัมพูชาทุกคนจะหยุดพักการทำงานและนอนกลางวัน

¹ ประเทศกัมพูชาตกเป็นรัฐในอารักขาของฝรั่งเศสเมื่อปี พ.ศ. 2406 และกลายเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสในปี พ.ศ. 2410 ต่อมาได้รับเอกราชคืนเมื่อปี พ.ศ. 2497 (ประยูร ชาญโต, 2531: 23-27) เป็นเวลากว่า 91 ปี

ประมาณวันละ 2-3 ชั่วโมง โดยพักรับประทานอาหารกลางวัน เวลา 11.00 นาฬิกา แล้วนอนพักกลางวัน จนถึงเวลา 14.00 นาฬิกา ชาวแคมพูชาจะแสดงอาการหงุดหงิดถ้าถูกรบกวนเวลาพักผ่อนในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งลักษณะเช่นนี้ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างแน่นอน

หากแต่คนขอทานเขมรที่เข้ามาแสวงหารายได้ในประเทศไทยนั้น กลับไม่ได้มีลักษณะนิสัยดังกล่าว จากการเฝ้าสังเกตขอทานเขมรหลายต่อหลายครั้งจะพบว่า พวกเขาจะออกขอทานในช่วงเวลาตั้งแต่ 10.00 นาฬิกา เป็นต้นไป ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เริ่มมีผู้คนผ่านไปมาตามสถานที่ต่างๆ จำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นตามย่านศูนย์การค้า ตลาดสด สะพานลอย หรือไม่ก็ตามสถานีขนส่งต่างๆ โดยจะนั่งอุ้มลูกน้อยพนมมือขอเศษเงินแต่ละแห่งนานเกือบชั่วโมง จากนั้นจะมีการสลับสับเปลี่ยนที่นั่งหมุนเวียนกันไป เพื่อมิให้ตำรวจจับและให้ได้รับรายได้ที่มากขึ้น เมื่อผู้สัญจรไปมาเริ่มน้อยลงพวกเขาก็จะกลับพักผ่อนแล้วค่อยออกมาใหม่ในช่วงเวลาบ่ายๆ ใกล้เลิกงาน ซึ่งข้อมูลที่ได้ตรงกับที่คุณสัญญา จันทร์ฉาย ได้ให้ข้อสังเกตไว้ก่อนที่ผู้วิจัยจะทำการสังเกตการณ์ด้วยตนเอง จะไม่ค่อยพบเห็นคนขอทานที่นั่งขอทานอยู่ประจำที่เดิมเป็นระยะเวลานานๆ ทั้งนี้เพื่อการป้องกันการถูกจับกุมนั่นเอง

เด็กขอทานเขมรบางคนเล่าว่า ช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการขอทานคือช่วงเวลาเย็น แดดเริ่มอ่อนแรง ไม่ร้อนจนเกินไปที่ทำให้รู้สึกร้อนเท่าเวลาเดิน และเป็นช่วงที่รถติดมากๆ เด็กขอทานสามารถเดินขอจากรถที่ติดตามสี่แยกไฟแดงได้ติดต่อกันหลายๆ คัน ไม่ต้องเสียเวลาขอนาน เด็กหลายคนก่อนจะขอเงิน เขาจะตั้งเป้าไว้ว่าวันนี้เขาต้องการเงินเท่าไร เพื่อที่จะนำเงินไปทำอะไรบ้าง เช่น ซื้อข้าวเท่าไร เล่นเกมเท่าไร เขาจะเริ่มขอไปเรื่อยๆ และหยุดขอเมื่อได้เงินครบตามจำนวนที่ตั้งใจไว้หลายครั้งที่เมื่อย่ำ อาจได้เงินน้อยไปบ้าง เด็กที่ศูนย์ Child Care ขององค์การ IOM ซึ่งตั้งอยู่ที่สถานกักกัน กองตรวจคนเข้าเมือง บางคนเล่าให้ฟังว่า **“บางวันมันก็เกียจ ได้เท่าไรก็พอก่อน วันหลังค่อยไปหาใหม่”** และเมื่อถามถึงรายได้ที่พวกเขาเคยได้รับในแต่ละวันพบว่า บางคนอาจขอได้มากกว่า 100 บาทในครั้งเดียว เมื่อถามว่าเคยขอได้มากที่สุดเท่าไร คำตอบที่ได้รับคือ 1,000 บาท โดยในครั้งนั้นได้ออกขอทานบริเวณสวนจตุจักร

เด็กบางคนที่ขอเงินจากรถตามสี่แยกไฟแดงอาจใช้วิธีเช็ดกระจก หรือไม่ก็ขายดอกไม้ควบคู่ไปด้วยเช่นเดียวกับเด็กเร่ร่อนชาวไทย (คูใน สุภัญญา พรโสภากุล, 2546) ซึ่งเด็กที่ใช้วิธีนี้มักจะเป็นเด็กที่ค่อนข้างโตมีอายุ แต่ถ้าเป็นเด็กเล็กๆ โอกาสที่จะได้เงินมีมากอยู่แล้วจึงไม่จำเป็นต้องเช็ดกระจก หรือขายดอกไม้ด้วย

แต่โดยมากแล้วการที่เด็กขอทานใช้วิธีการขายดอกไม้หรือเซ็ดกระจกควบคู่ไปด้วย มักจะเป็นกรณีของขอทานเด็กที่ถูกบังคับให้ขอทาน **เด็กมิได้มีความต้องการที่จะเข้ามาขอทานด้วยตนเอง และมักเป็นการเข้ามาในเมืองไทยเป็นครั้งแรก โดยจะมีนายหน้าติดต่อขอซื้อตัวเด็กจากผู้ปกครอง** ดังเช่นกรณีของ ด.ญ.มด (นามสมมติ) อายุ 10 ปี ซึ่งถูกนายหน้าชาวกัมพูชาติดต่อขอซื้อจากมารดาที่กรุงเทพมหานคร ประเทศกัมพูชา ให้มาทำงานในประเทศไทยในราคา 1 พันบาท โดยได้พาขึ้นรถกระบะมาส่งที่รัฐประเทจากนั้นก็นั่งรถไฟมาลงกรุงเทพฯ และให้อาศัยอยู่กับนายจ้างคนไทย ในแต่ละวันนายจ้างชาวไทยจะพานั่งขอทานที่ห้างสรรพสินค้าเวสต์เทรค ช่วงเย็นก็จะรับกลับ โดยจะมีรายได้วันละประมาณ 300-500 บาท ซึ่งนายหน้าจะเก็บค่าหัววันละ 100 บาท ส่วนเงินที่เหลือได้ส่งไปให้มารดาโดยนายหน้าจะเป็นคนจัดการให้ (ผู้จัดการออนไลน์, 10 พฤศจิกายน 2547: 10:01 น.) เห็นได้ว่า ขอทานเขมรบางรายก็ไม่ได้มีทางเลือกในการเข้ามาหารายได้ บางคนถูกบังคับให้ต้องกระทำการขอทาน และถูกลงโทษหากไม่เชื่อฟัง โดยเฉพาะขอทานต่างด้าวชาวเขมรที่ยังอยู่ในวัยเด็ก

ในบางครั้งเพื่อความอยู่รอดของตนเอง นอกจากจะขอทานตามสี่แยกไฟแดงแล้ว บางครั้งเมื่อหิว เด็กขอทานเขมรบางรายมักจะดำรงชีพด้วยการขอเศษอาหารจากร้านค้าต่างๆ ในร้านอาหาร หรือภายในฟู้ดเซ็นเตอร์ตามในสถานีรถไฟ สถานีขนส่ง หากเขาเห็นใครทานอาหารเหลือเขาจะเข้าไปทานต่อทำแบบนี้กับหลายๆ จานอาหารจนกระทั่งอิ่มท้อง แต่โดยมากแล้วเขาจะนิยมการขอทานที่สี่แยกไฟแดงมากกว่า เพราะไม่ต้องคอยเสี่ยงกับตำรวจที่จะคอยจับ

ตลอดเวลาที่เด็กต้องทำทุกอย่างเพื่อให้ตัวเองมีชีวิตอยู่รอด พ้นจากภยันตรายรอบตัวทั้งปวง ความสงสัย ความหวาดระแวง ไม่เชื่อใจใคร แม้กระทั่งผู้เป็นพ่อแม่ยังสามารถขายตนเองเพื่อให้มาเป็นขอทานได้ ความกลัวจึงบ่มเพาะขึ้นในใจ จนเติบโตกลายเป็นลักษณะที่แสดงออกมาภายนอก เช่น ความแกร่งกล้า ก้าวร้าว บ้าบิ่น โวยวาย ช่างสบถ พุดหยาบจนเป็นธรรมดา โกหกเพื่อปกปิดเรื่องราวและความรู้สึกของตัว รู้จักโลกของผู้ใหญ่มากกว่าเด็กวัยเดียวกันทั่วไป ไม่รักษาของใช้ ไม่อดออมเงินทอง แต่รู้จักเรียบริบร้อย มีสัมมาคารวะเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้ใหญ่ และมีอารมณ์ขัน ขี้เล่น ชุกช่น ชอบเล่นสนุกเหมือนเด็กทั่วไป

ในอีกภาพหนึ่งเราจึงอาจจะพบเด็กขอทานทะเลาะวิวาท แบ่งกลุ่ม แสดงอารมณ์รุนแรงพิศเวียเวลาโกรธหรือไม่พอใจ มีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เช่น ดมกาว หรือเล่นเกมกด เนื่องจากเด็กต้องหาทางเอาตัวรอดจากการถูกเอาเปรียบโดยหัวหน้าแก๊งหรือเด็กขอทานกลุ่มอื่นๆ เด็กบางส่วนเข้าสู่การประกอบมิชฉาชีพ ฉกชิงวิ่งราว กรีดกระเป๋่า จับกลุ่มมั่วสุมกัน เป็นต้น

อย่างหนึ่งเรียกได้ว่าเป็นลักษณะแฝงในกายของเด็กเหล่านี้ส่วนใหญ่ คือการขโมยของเมื่อสบโอกาส แม้กระทั่งเพื่อนคู่หูเร่ร่อนกันเองยังขโมยเงินกันได้ นั่นเป็นเพราะความรู้สึกที่ไม่เคยพอ อยากได้ อยากมีอยู่เสมอ และการขาดความยับยั้งชั่งใจ

กรณีนี้มีคำอธิบายจากทางจิตเวชจาก นพ. พนม เกตุมาน แห่งศิริราชพยาบาล ว่าเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องแปลกแต่อย่างใด เพราะบรรทัดฐานในเรื่องต่างๆ ของเด็กทั่วไปกับเด็กเร่ร่อนนั้นไม่เหมือนกัน

“เด็กเร่ร่อนไม่ได้อยู่ในระบบเดียวกันกับเด็กทั่วไปที่จะเรียนรู้ว่าเวลาเรายู่กับเพื่อน เราต้องทำดีกันอย่างไร เพื่อนถึงจะรัก เขามีความต้องการเฉพาะหน้า เช่น เงิน ยาเสพติด ผู้หญิง หรืออย่างอื่นที่พอใจ เขาไม่ได้นึกและเรียนรู้ว่า ทำไปแล้วจะเกิดอะไรขึ้น แล้วไม่สนใจด้วย ไม่เหมือนกับเด็กที่อยู่ในระบบโรงเรียน มีเพื่อน จะสนใจว่าถ้าทำอย่างนี้แล้วจะเป็นที่รังเกียจของเพื่อน เพราะฉะนั้นจึงไม่ยอมทำ”

เด็กเร่ร่อนมักขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่ ถูกทำโทษ ถูกทารุณจากครอบครัวมาแต่เล็ก “ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ” ก็จะไม่เจริญงอกงามขึ้น เช่น เด็กจะไม่รู้ว่าการขโมยเงินคนอื่นหรือทำร้ายคนอื่นให้เจ็บปวดเสียหายเป็นอย่างไร หรือคิดว่าถ้าเรื่องเช่นนี้เกิดกับตัวเขาแล้วจะรู้สึกอย่างไร

คุณธรรมความเห็นอกเห็นใจดังว่านี้ เป็นสิ่งที่ยับยั้งชั่งใจคนไม่ให้ไปทำร้ายคนอื่น หรือทำให้คนอื่นเดือดร้อน ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการบ่มเพาะมาตั้งแต่เล็ก เพราะโดยธรรมชาติเด็กจะมีความรู้สึกเช่นนี้เกิดขึ้นเองตั้งแต่ 2-3 ขวบ และจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ได้เห็นแบบอย่างที่ดี แต่ถ้าการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ความรู้สึกนี้จะขาดไป ยิ่งถ้าไม่มีใครสอนว่าผิดถูกเป็นอย่างไรและไม่มีการควบคุมเขาให้อยู่ในขอบเขตจริงๆ เด็กจะกลายเป็นคนที่ไม่มีการควบคุมตนเองเลย

“ชีวิตก็จะไม่มีการควบคุม โดยเฉพาะวัยรุ่นอายุ 12-13 ปี จะไม่มีขอบเขต ถ้าเด็กไม่ได้รับการฝึกให้มีขอบเขตในจุดนี้ ก็จะไม่มีความขอบเขตไปตลอดชีวิต เขาอยากได้อะไรเขาก็จะเอา ไม่รู้จักการควบคุม อยากได้เงินก็ขโมยเอา เมื่อมีความรู้สึกหรือความต้องการทางเพศขึ้นมาในช่วงวัยรุ่นตอนกลางหรือตอนปลาย เขาจะควบคุมความรู้สึกหรือความต้องการทางเพศไม่ได้ ก็จะออกมาเป็นคดีทางเพศ”

อย่างนี้ไม่ต้องบอกก็รู้ได้ว่า เมื่อเขาเติบโตพ้นวัยรุ่นไปเป็นผู้ใหญ่ ย่อมไม่มีการควบคุมชีวิต ไม่คิดถึงอนาคต มีความสุขชั่วครู่ไปวันๆ และไม่คิดถึงการทำงานอาชีพ เพราะวิชาชีพของเขาคือ อะไรก็ได้ที่ทำให้ได้เงินมา ซึ่งอาจจะเป็นวิธีที่ผิดกฎหมายและเป็นอันตรายกับคนอื่นได้

การที่คนขอทานในปัจจุบันมีการนำเอาเด็ก ๆ มาเป็นเครื่องมือในการทำมาหากินซึ่งในข้อนี้ทำให้เกิดอคติต่ออาชีพขอทานมากขึ้นในประเทศไทย เพราะถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและการทารุณกรรมเด็กไปพร้อมกัน อาชีพขอทานจึงกลายเป็นปัญหาในสังคมไทยในปัจจุบัน เนื่องจากการนำเอาเด็กมาเป็นเครื่องมือนี้เอง

โดยสรุปแล้ว ขอทานเขมรจะเรียนรู้วิธีขอเงินในแต่ละแบบต่างกันไป ซึ่งการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของแต่ละคนและได้รับการถ่ายทอดสู่เพื่อนในกลุ่ม หรือจากนายหน้าที่พามา นั่นเอง เด็กขอทานบางรายอาจจะขอเงินจากชาวต่างชาติ โดยทั่วไปการขอเงินจากฝรั่งชาวต่างชาติโดยเฉพาะแถวสุขุมวิท จะได้รายได้มากกว่าขอเงินจากคนไทย ซึ่งผู้ที่ให้เงินกับเด็กจะเป็นผู้ที่มองว่าเด็กนั้นอยู่ใน “วัย” ที่ต้องได้รับการดูแล เมื่อต้องดูแลตนเองจึงทำให้เกิดความสงสาร

คำสัมภาษณ์จากคนในตลาดทำน่านนทบุรี

“ขอทานพวกนี้มาขอบ่อย พวกนี้ขาน่าสงสาร บางทีก็เอาขนมให้เขาบ้าง”

คำสัมภาษณ์จากผู้โดยสารที่มารอรถไฟ

“เวลามาขอเงินก็ให้ไป บาทสองบาท คนพวกนี้มอมแมมน่าดู ไม่รู้ว่าโตขึ้นจะเป็นยังไง มาขอทานอยู่แบบนี้ พ่อแม่ทำไมไม่รู้จักรูแล”

สำหรับคนไทยแล้ว เขาจะขอเงินได้มากที่สุดประมาณ 20 บาท โดยส่วนใหญ่จะให้ 1 ถึง 5 บาท จากการสังเกตการณ์เวลาที่เด็กขอเงิน ทุกครั้งที่ขอเด็กจะพยายามทำให้ดูน่าสงสาร การแต่งกายเด็กจะเลือกแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่เก่าและขาดวินที่สุด เพราะจะสามารถเรียกร้องความสงสาร ทำให้หาเงินได้มาก

คุณหทัยรัตน์ โชติพานิช ได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมว่า ขอทานเขมรเหล่านี้มีลูกเล่นที่จะทำให้ผู้ใจบุญเกิดความสงสารด้วยการเอาผ้าพันแผลทาบแดง ตกแต่งบาดแผลตามเนื้อตัวให้น่าเกลียด สร้างความสงสารแก่ผู้พบเห็น ถึงแม้จะมีเสื้อตัวใหม่ ที่มีคนใจดีมอบให้ แต่เวลาขอเงินก็มักจะใส่เสื้อตัวเก่าๆ มอมแมม เพราะเวลาใส่เสื้อใหม่ๆ แล้วคนเขาจะไม่อยากให้เงิน เวลาขอเด็กจะมีอากัปกิริยาเรียบร้อย ยกมือไหว้ ทำตาละห้อยขอความเห็นใจ บางครั้งเขาอาจจะแสดงคล้ายตนเองกำลังจะเป็นลมที่ไม่ได้ทานข้าว เมื่อได้ตามที่เขาต้องการ อีกไม่นานนักอาจจะเห็นเขาวิ่งไปทักทายเพื่อน หรือเล่นหยอกเย้ากันโดยไม่มีท่าทีของความอึดโรยอีก

ในวันหนึ่งๆ เด็กอาจขอเงินได้มากถึง 200-300 บาทต่อวัน หรืออาจจะมากหรือน้อยกว่านั้น รายได้ไม่แน่นอนขึ้นกับความขยัน และโชคดีที่จะเจอคนใจดีให้เงินครั้งละมากๆ เงินที่ได้รับมาเป็นเงินที่เด็กแต่ละคนจะเก็บไว้และจัดสรรการใช้จ่ายด้วยตนเอง เงินนี้จะถือเป็นกรรมสิทธิ์ของเขาในฐานะของการเป็นผู้หามาได้ และมีสิทธิ์ที่จะให้กับใคร หรือให้ยืมกับใครได้ แต่อย่างไรก็ดีการมีเงินมากอาจทำให้ถูกแย่งชิง หรือฉกฉวยจากเพื่อน หรือจากคนอื่นๆ ที่เป็นผู้ใหญ่ที่อยู่บริเวณรอบบ้านและรู้จักกับเด็กๆ ดี ที่เด็กจะใช้การกระทำเพื่อบังคับเอาเงินจากเขาไปด้วยความยินยอมว่า “ถูกไถเงิน” เด็กขอทานเขมรบางรายได้ให้ข้อมูลว่า เขาต้องแบ่งเงินบางส่วนให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย ซึ่งถ้าหากถูกจับส่งที่กองตรวจคนเข้าเมือง เงินรายได้ที่มีอยู่ทั้งหมดจะถูกริบ ต้องซ่อนไว้ แต่หากถูกจับส่งสถานแรกๆ เงินรายได้ของขอทานทั้งหมดก็จะคืนให้ก่อนที่จะถูกนำส่งกลับประเทศ

การขอเงินหรือขอทาน สำหรับเด็กเขมรแล้วเขาจะถือว่าเป็น “อาชีพ” อย่างหนึ่งที่หารายได้เลี้ยงตนเองได้ จากการสังเกตภายในกลุ่มเด็กขอทานเขมรที่ได้ให้สัมภาษณ์ที่ศูนย์ Child Care ของ IOM เมื่อได้พูดคุยกันถึงการขอเงินแล้วเด็กแต่ละคนจะเล่าถึง “ความสามารถ” ของการหารายได้ของตนเอง เช่น วันชัย เด็กชายชาวเขมรที่แม่จะมีอายุเพียงแค่ 7 ขวบ แต่การเข้ามาเมืองไทยของเขาครั้งนี้เป็นครั้งที่สามแล้ว ขณะที่ เอ็ด แม้จะมีอายุมากกว่าวันชัยถึง 3 ปี หากแต่ เอ็ด เพิ่งเข้ามาอยู่ในเมืองไทยเป็นครั้งแรก จึงทำให้วันชัยแสดงท่าทีข่มเอ็ดอยู่ในที โดยกล่าวว่าตนมีเคยความสามารถในการหาเงินได้ถึงวันละกว่า 1,000 บาท ที่สำคัญวันชัยจะคอยทำหน้าที่เป็นเสมือนพี่เลี้ยงให้แก่เอ็ดในการหาวิถีในการขอทานเพื่อให้ได้รายได้สูงตามที่ตนเคยได้รับ

เด็กขอทานเขมรมีทัศนคติต่อการขอทานว่า เป็นความสามารถอย่างหนึ่งของพวกเขาที่เป็นอาชีพสร้างรายได้ด้วยความสุจริต และเป็นอาชีพซึ่งหารายได้ได้มากที่สุดที่สามารถนำมาช่วยเหลือครอบครัวของตนได้ เมื่อถามว่าหาเงินได้แล้วจะเอาไปทำอะไร โดยมากแล้วเด็กๆ เหล่านี้จะตอบไปในทางเดียวกันว่า จะเอาไปปลูกบ้านบ้าง ซื้อข้าวกินบ้าง ซึ่งจากน้ำเสียงของคำตอบประกอบกับแวตาก็ได้แสดงออกมา ทำให้รู้สึกได้ถึงความภาคภูมิใจที่มีต่อตนเองที่สามารถหารายได้เพื่อช่วยเหลือครอบครัวของตนเองแม้จะยังเป็นเด็กอยู่ก็ตาม

นอกจากนี้ ขอทานที่ทางสถานแรกๆ ที่คุณหทัยรัตน์ เคยได้ให้ความช่วยเหลือเอาไว้ บางรายยังมีความสามารถในการแก่งัดทำเป็นคนพิการ ทั้งๆ ที่ร่างกายเป็นปกติไม่ได้มีความพิการแต่อย่าง

ใด โดยคนพวกนี้จะแก้งทำเป็นเดินไม่ได้และไถตัวลากไปกับพื้น มีการตกแต่งร่างกายให้มีบาดแผล
เหวอะวะ ดูแล้วน่าสงสาร เพื่อเรียกร้องความเมตตาจากผู้มีใจเมตตา

เห็นได้ว่า คนขอทานเขมรที่เข้ามาขอทานไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ล้วนแล้วแต่มีกลวิธีใน
การเรียกร้องความสนใจจากผู้มีจิตเมตตาได้เป็นอย่างดี มิฉะนั้นอาชีพคนขอทานคงจะไม่เพิ่มจำนวน
มากขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นนี้

จากการสอบถาม ด.ต. เฉลิมศักดิ์ ศรีพิสุทธ์ ตำรวจรถไฟ ประจำสถานีรถไฟหัวลำโพง ถึงวิธีการ
ตรวจสอบผู้ต้องสงสัยที่คาดว่าจะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมือง พบว่า โดยมากตำรวจก็ไม่รู้แน่ชัดหรือกว่าใคร
หลบหนีเข้าเมืองมาบ้าง ตำรวจจะใช้วิธีการเลือกสุ่มผู้ต้องสงสัยด้วยการร้องขอคุบตรประจำตัวประชาชน
หรือบัตรที่นายจ้างให้มา อาจจะถามคำถามง่ายๆ ที่คนไทยน่าจะรู้ดี เช่น ถามวันเดือนปีเกิด จังหวัดที่ตนอยู่
มีกี่อำเภอ อำเภอที่อยู่นั้นติดกับอะไร เป็นต้น โดยจะดูสำเนียงพูดประกอบ แต่วิธีที่ทดสอบได้ดีที่สุดคือ
การให้ขับร้องเพลงชาติ ซึ่งหากเป็นต่างด้าวจะไม่สามารถร้องได้

จึงทำให้ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตจากการสังเกตการณ์ขอทานเขมรเหล่านี้ว่า เราจะไม่พบเห็นคน
ขอทานเขมรใช้วิธีการขอในลักษณะขมิ้นกิ้งก่า ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการที่พวกเขาไม่สามารถพูดภาษาไทยได้
ชัดเจน ไม่รู้จักเพลงไทย หากขับร้องเพลงประกอบการขอทานก็จะทำให้เป็นที่สังเกตจากตำรวจ หรือผู้
สัญจรผ่านไปมา และอาจถูกจับกุมได้ จึงทำให้ไม่เลือกใช้วิธีขับร้องเพลงเพื่อแลกเศษเงินเหมือนอย่าง
ขมิ้นกิ้งก่าขมิ้นกิ้งก่าขมิ้นกิ้งก่าขมิ้นกิ้งก่าขมิ้นกิ้งก่าขมิ้นกิ้งก่าขมิ้นกิ้งก่าขมิ้นกิ้งก่าขมิ้นกิ้งก่าขมิ้นกิ้งก่า
ในทางเดียวกันกับผู้วิจัย และได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าจากการช่วยเหลือคนพวกนี้ที่ผ่านมา จะชี้แจง
มาก ไม่ค่อยรับผิดชอบ นอนตื่นสาย และกินจุ ซึ่งทางสถานแรกรับๆ จะมีการแบ่งหน้าที่ความ
รับผิดชอบให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับความช่วยเหลือระหว่างรถกลับ เช่น ให้ไปขุดดิน ถอนหญ้า ปลูกพืช คนพวกนี้ก็จะ
ไม่ค่อยทำ จะรถกลับแต่อย่างเดียว เมื่อกลับไปแล้ว แต่เดี๋ยวก็นั่งเข้ามาใหม่ ทั้งนี้ให้เหตุผลว่า “อาหาร
อร่อยดี ที่นอนสบาย มีตำรวจผลักดันส่งกลับประเทศไม่ต้องเสียตังค์ แล้วกลับมาทำการขอทานใหม่
อีก”

และข้อสังเกตอีกประการ ซึ่งทางผู้วิจัยยังไม่สามารถหาเหตุผลประกอบได้ นั่นคือ หากเราจะ
แบ่งแยกว่าใครคือขอทานเขมรหรือขอทานคนไทย เราสามารถแยกแยะได้จากภาษาขณะที่ใช้ใส่เงิน เพราะถ้า
หากเป็นคนขอทานเขมรทุกคนล้วนแล้วแต่ใช้แก้วน้ำของร้านค้าเซเว่นอีเลฟเว่น เป็นภาษาที่เอาไว้รองรับ
เงินจากผู้มีจิตศรัทธา ในขณะที่ขอทานไทยจะใช้ขันเงินเก่าๆ หรือไม่ก็แก้วน้ำพลาสติกในเล็กๆ ซึ่งก็ไม่

ทราบว่าคุณเหตุใด อาจจะเป็นสัญลักษณ์แทนกลุ่มของพวกเขา หรืออาจจะเพราะง่ายต่อการเสาะหา สะดวกต่อการพกพา เพราะไม่มีขอตานเขมรคนใดที่ให้เหตุผลในการเลือกใช้ภาชนะดังกล่าวได้ ซึ่งแท้ที่จริงแล้วอาจจะไม่มีนัยยะสำคัญอันใดก็ได้ แต่ก็เป็นข้อนำสังเกตที่พบเห็นได้โดยทั่วไป

5.3 ช่องทางการเดินทางเข้ามาในกรุงเทพมหานคร

คนเขมรจะรู้วิธีการข้ามแดนเข้ามาประเทศไทย แม้แต่เด็กขอตานอายุน้อยๆ ที่เคยมาทำงานอยู่ก่อนก็จะรู้จักเส้นทางการเดินทางกลับเข้ามาเมืองไทยเป็นอย่างดี บางรายเดินทางโดยรถไฟหรือรถทัวร์เข้ามาทำงานในกรุงเทพหรือเมืองใหญ่พร้อมกับญาติ เพื่อน หรือคนรู้จัก เด็กที่ถูกนำเข้ามาโดยนายหน้าจะมีรถตู้มารับแรงงานเป็นกลุ่มๆ เพื่อนำส่งให้กับผู้ประกอบการหลังจากที่เด็กข้ามแดนเข้ามาแล้ว การข้ามแดนของแรงงานที่เป็นเด็กทำได้ง่ายไม่มีการตรวจสอบเข้มงวด เด็กๆ จึงข้ามแดนเข้ามาได้สะดวก เส้นทางผ่านแดนที่คนเขมรข้ามแดนจากกัมพูชาผ่านเข้ามาทางชายแดนไทย-กัมพูชา มีดังนี้

- อำเภอคลองใหญ่ เกาะกง จังหวัดตราด
- อำเภอกาบัง อำเภอบ้านโคก อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
- อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ทั้งนี้พบว่าคนขอตานที่มาจากเขมรจะมาจาก **ปอยเปตมากที่สุด** ตามด้วยพระตะบอง และกัมปงจาม มีส่วนน้อยที่มาจากเมืองอื่นๆ เช่น ไปวง พนมเปญ บังตะกวน เสียมราฐ เสียมเรียบ ศรีโสภณ (สถานแรกรับคนไร้ที่พึ่งนนทบุรี, 2546) จากการสัมภาษณ์พวกเขาเหล่านั้นล้วนแล้วแต่ผ่านแดนเข้ามาฝั่งไทยทางอำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว มากกว่าที่จะมาทางเกาะกง จังหวัดตราด หรือทางจังหวัดสุรินทร์

5.3.1 นายหน้าพาเข้าเมืองไทย

เป็นการอพยพเข้ามาอย่างไม่ถูกต้อง โดยส่วนใหญ่จะมีนายหน้านำมา และชาวเขมรเหล่านี้ต้องจ่ายค่าในการพามาประมาณ 2,500 บาท ซึ่งเป็นอัตราในการพาเข้ามาทำงานในประเทศ โดยเฉลี่ยของช่วงเวลาที่ทำการสำรวจ

“มีคนพามา บอกให้มาทำงานแบกข้าวสาร แล้วแต่เราทำไม่ไหวก็ไปก่อสร้าง ไปขอตานก็มีเค้าเก็บตังค์เท่ากัน ไม่ว่าจะมาทำอะไร ประมาณ 2,500 บาท”

ผู้ที่เป็นนายหน้าพาคนเขมรมาหากินในกรุงเทพมหานครจะเป็นชาวเขมรและชาวไทย ซึ่งอยู่ที่จังหวัดปอยเปต หลังจากนั้นจะมีผู้มารับช่วงต่อ และคอยชี้แนะว่าจะไปขอกทานที่ไหน เพื่อสร้างรายได้อย่างรวดเร็ว

“2,500 บาท แค้นอมาทิงที่นี้เลย เราจะไปทำอะไรก็ได้แล้วแต่ใจเรา แบนข้าวสาร บางทีก็โทรบอกให้แม่ฝากตังค์กลับบ้าน (แบกไม้ไผ่) บางทีมาก็แบกไม้ไผ่ ก็ขอกทานก็มี แต่ถ้าผู้ชายนี้ไม่ค่อยมีมาเป็นขอกทาน จะมีแต่แม่ลูกอ่อนๆ”

ขณะที่เด็กขอกทานเขมรบางรายได้ให้ข้อมูลว่า ตนเองเสียเงินให้แก่นายหน้าเป็นจำนวนเงินเพียง 1,000 บาท ตรงที่ทำพาสปอร์ต ซึ่งก็คือบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศนั่นเอง โดยนายหน้าพาตนขึ้นรถมากับพระ

ดังนั้น จึงอาจเป็นไปได้ว่า นายหน้าจะเรียกเก็บเงินจากเด็กเป็นจำนวนเงินที่น้อยกว่าผู้ใหญ่ก็เป็นไปได้ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมทำให้ทราบว่า คนขอกทานเขมรส่วนใหญ่จะทำงานรับจ้างบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาในตลาดโรงเกลือระยะหนึ่งก่อนเพื่อเก็บเงิน เมื่อได้ครบตามจำนวนก็จะนำมาให้แก่นายหน้าเพื่อพาตนมาในกรุงเทพมหานคร เพราะมุ่งหวังรายได้ที่มากขึ้นนั่นเอง

คำว่า “นายหน้า” กับ “แรงงานต่างชาติ” ดูเป็นของคู่กันที่มักพบเห็นการรายงานอยู่เสมอ ภาพลักษณ์ของนายหน้าที่ปรากฏมักเป็นภาพของการเอาเปรียบ เรียกเก็บเงินจากแรงงานเป็นจำนวนมาก ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ไม่ต่างจากข้อค้นพบอื่นๆ แต่มีอีกมุมมองหนึ่งที่พบว่าในบางครั้งนายหน้าของแรงงานต่างชาติจะวางตนเป็นเสมือนนักสังคมสงเคราะห์ให้กับแรงงานต่างชาติโดยเฉพาะแรงงานที่เป็นเด็ก เช่น การให้เด็กยืมเงินเพื่อเดินทางกลับไปหาครอบครัวที่ยังทำงานอยู่ในประเทศไทย แต่ครอบครัวไม่ถูกจับกุมพร้อมเด็ก หางานทำให้ สอนวิธีการหลบเลี่ยงไม่ถูกจับ ติดต่อญาติให้กับเด็ก เป็นต้น การสรุปความมองว่านายหน้าเป็นผู้ที่เอาเปรียบแรงงานต่างชาติเพียงอย่างเดียวจึงไม่ตรงกับข้อเท็จจริงนัก การเกื้อผลประโยชน์ซึ่งกันและกันของนายหน้าและแรงงาน ทำให้ระบบการส่งแรงงานผ่านทางนายหน้ายังคงดำเนินต่อไปและมีเครือข่ายที่เข้มแข็งมากขึ้น

อีกทั้ง ข้อมูลที่ได้ส่วนใหญ่ผู้ที่เข้ามาเป็นคนขอกทานที่พบมักจะเป็นการสมัครใจเข้ามาทำงานเอง ไม่ได้ถูกหลอกลวง หรือบังคับขู่เข็ญให้เป็นขอกทาน เพราะเห็นว่าเป็นงานสบาย รายได้ดี ไม่ต้องลงทุนอะไร เพียงแค่นั่งพนมมือของเงินไปวันๆ และทำตัวให้ดูน่าสงสารก็พอแล้ว

5.3.2 ตลาดโรงเกลือ: จุดเริ่มต้นของคนขอทานเขมรข้ามชาติ

ชุมชนขอทานต่างด้าว อย่างเช่นในจังหวัดสมุทรปราการ ไม่ได้เกิดขึ้นมาจากความบังเอิญเข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกัน แต่เกิดขึ้นมาจากกระบวนการนำเข้าคนขอทาน ผู้ศึกษาจึงได้เดินทางไปยังจุดเริ่มต้นของขอทานขบวนการนี้ ซึ่งก็คือ ตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ในแต่ละวันจะพบเห็น เด็กๆ ชาวเขมรอายุ 5-13 ปี จะแอบลักลอบเข้ามาตามแนวชายแดนที่ไม่มีรั้วกั้นอย่างชัดเจนวันละไม่ต่ำกว่า 200 คน ซึ่งกิจวัตรประจำวันของเด็กเหล่านี้ ก็คือ การเข้ามาขอทานนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศที่เดินทางมาจับจ่ายซื้อของภายในตลาดโรงเกลือ บางคนอุ้มเด็กตัวเล็กๆ มาด้วยเพื่อเรียกความสงสารต่อผู้พบเห็น จากการสัมภาษณ์พบว่ารายได้เฉลี่ยของขอทานเด็กต่างชาติโดยเฉพาะที่ตลาดโรงเกลือ ถ้าเป็นวันธรรมดาจะตกอยู่ที่คนละ 30-50 บาท แต่ถ้าเป็นเสาร์-อาทิตย์ หรือช่วงเทศกาล รายได้จะพุ่งขึ้นไปเป็นวันละ 70-100 บาท

ด้วยแรงจูงใจและรายได้ประกอบกับทำเลที่หากินได้ง่ายจึงกลายเป็นปัญหาของท้องที่ เมื่อรถนักท่องเที่ยวจอดเด็กขอทานต่างกรูกันเข้าไปขอเงิน หากไม่ให้ก็จะเดินตามจนกว่าจะใจอ่อนเป็นที่รำคาญแก่ผู้พบเห็น มีหลายครั้งเมื่อเด็กเห็นเพื่อนเข้ามาขอเงินนักท่องเที่ยวได้แล้ว ก็จะเลี้ยงไปหาคนอื่นแทน แต่มีบางครั้งเมื่อนักท่องเที่ยวให้เงินแล้วเกิดแย่งกันกลายเป็นเหตุทะเลาะวิวาท

นักท่องเที่ยวต่างรู้ดีว่าหากให้เงินแก่เด็กเพียงคนเดียว ด้วยเพราะความสงสารอีกไม่ถึงนาทีเด็กจากทั่วบริเวณดังกล่าวจะเข้ามารวมไม่ต่ำกว่า 20 คน เด็กเหล่านี้ต่างมีวิธีการขอเงินด้วยการเดินตาม สร้างความรำคาญใจ นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เพิ่งจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวครั้งแรกต่างบอกว่า ก่อนที่จะมาที่นี่เพื่อนคนไทยได้บอกไว้เหมือนกันว่า รู้สึกเบื่อบ้าง แม้ไม่ได้ให้เงินไปก็ซื้อขนมให้แทน

หากแต่ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้กลับไปยังอรัญประเทศอีกครั้ง ซึ่งเป็นช่วงหลังจากการกวาดล้างคนเร่ร่อนขอทานช่วงการประชุม APEC ภาพเด็กขอทานเขมรที่พลุกพล่านในพื้นที่ตลาดโรงเกลือกลับบางตาไปมาก เด็กๆ เหล่านั้น ได้เปลี่ยนกลวิธีไปเป็นใช้วิธีการทางร่วมให้กับนักท่องเที่ยวแทนการขอเงินเพียงอย่างเดียว

พ.ต.ท ประทักษ์ จิงตระกูล สารวัตรด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ ให้สัมภาษณ์ว่า “ในช่วงหลังๆ ประเทศไทยเริ่มให้ความสำคัญกับนโยบายกวาดล้างคนต่างด้าว การค้าเด็กและผู้หญิงมากขึ้น จึงทำให้พบเห็นขอทานน้อยลง แต่ก็จะมีพบเห็นอยู่บ้าง ขอทานที่เหลือส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่ตามพ่อแม่เข้ามาทำงานในตลาดโรงเกลือ พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาดูแล เด็กเหล่านี้จึงแอบเดินขอเงินจาก

นักท่องเที่ยวเพื่อไปซื้อขนมบ้าง ซึ่งทางตำรวจก็จะไม่ค่อยเข้มงวดมากนัก เพราะเห็นว่ายังเล็กอยู่ ถ้าเจอ ก็จะตักเตือน แต่ถ้าหากก่อความรำคาญให้แก่นักท่องเที่ยวมากหรือมีผู้แจ้งความก็จะจับส่งไปยังฝั่งเขมรไม่ให้ข้ามเข้ามา แต่เด็กๆ เหล่านี้ก็จะมักจะประพฤติตนดี ไม่ค่อยมีเรื่องทำไร้อะไร” อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวถือเป็นปัญหาที่สำคัญของท้องที่ ซึ่งทางตำรวจพยายามกวาดล้างให้หมดไป

5.3.3 เส้นทางเข้ามาของขบวนการ

เส้นทางเข้าออกที่อยู่ด้านหลังที่ทำการทหารพรานถือว่าเป็นเส้นทางเข้า-ออกที่ค่อนข้างเสี่ยง ในความเป็นจริงกลับเป็นเส้นทางที่ชาวกัมพูชาทั้งผู้หญิงและเด็กเลือกที่จะข้ามเข้ามายังฝั่งไทย เป็นประจำเพื่อมารับจ้างใช้แรงงานที่ตลาดโรงเกลือ และทำงานในไร่ฝั่งไทย ส่วนเด็กเล็กก็จะข้ามเข้ามาขอทาน เส้นทางดังกล่าวแม้จะมีการคอยตรวจตราดูแลบริเวณด้านอรัญประเทศ แต่ยังคงพบชาวกัมพูชาเดินทางเข้าออกทั้งเช้า-เย็น

“ห้ามไปตอน 5 โมงเย็น เพราะปิดในช่วงเย็น เส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่หลบเลี่ยงการเข้ามาเพื่อผ่านด่านอย่างถูกต้อง ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายตกคนละ 10 บาทต่อวัน”

จากการสอบถามสาเหตุที่คนเขมรถูกลักลอบเข้ามาโดยไม่ผ่านด่าน เป็นเพราะหลายๆ คนมีอาชีพขายอาหารต้องทำกับข้าวตั้งแต่ 3 นาฬิกา แต่ด่านเปิดตอน 7 นาฬิกา การลักลอบเข้ามาทางลัดอย่างที่เธอว่า ต้องเสียเงินให้กับทหารเขมรทั้งหมดถึง 4 ด่าน กว่าที่จะข้ามมายังฝั่งไทยได้ ซึ่งพ่อค้านักธุรกิจต่างๆ เมื่อทำธุรกิจหรือติดต่อกับทางราชการกัมพูชาจะทราบกันดีว่า การจ่ายเงินสินบน เป็นวิธีอันปกติของการทำการค้าที่นี่ ทั้งนี้ก็เพราะระบบการจัดเก็บเงินเข้าคลัง จ่ายเป็นเงินเดือนให้กับข้าราชการยังไม่มีมาตรฐาน การจ่ายก็ต้องจ่ายระดับหัวหน้าเพื่อให้เขาไปดูแลลูกน้องและกองกำลังของตนเอง จึงไม่ต้องแปลกใจที่เงินภาษีของประเทศเก็บมาได้ไม่พอเลี้ยงข้าราชการ จึงต้องปล่อยให้พวกเขาดิ้นรนหาเลี้ยงชีพกันเอง (ยุทธิชย ลิมเลิศวาทิ, 2546: 171-180) จึงไม่แปลกใจที่หากจะมีทหารตั้งด่านเป็นสิบๆ ด่าน เพื่อเรียกเก็บเงิน และเพื่อไม่ให้ชีวิตประจำวันต้องยุ่งยาก ก็ต้องบริจาคตันไปตามสภาพ

ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองในท้องที่อรัญประเทศถือเป็นปัญหาสำคัญอย่างมาก ทั้งนี้ทาง พล.ต.ท. ชาญวุฒิ วัชรพุกต์ ผู้บัญชาการตำรวจตรวจคนเข้าเมือง กล่าวว่า “โดยมากจะลักลอบข้ามคลองเล็กๆ เข้ามาส่วนใหญ่ไม่ได้มาจดทะเบียนผ่อนผันให้ทำงาน จะมีอยู่ประมาณ 700 กว่ารายเท่านั้นที่ได้รับรายงานจาก

แรงงานจังหวัดสระแก้ว แต่เมื่อเราได้เข้าไปดูที่จับกุมได้มีเป็นหมื่นเลยที่ใช้บัตรผ่านแดนชั่วคราวและถาวร หรือไม่มีบัตรล๊อคทำงานอยู่”

นอกจากนี้ ข้อมูลที่ได้จากรักษาการหัวหน้า ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ พ.ต.ท. สรพล พงษ์วิระน้อย ทำให้ทราบว่า จะมีการจับกุมผู้หลบหนีเข้าเมืองทุกวัน ประมาณวันละ 20-30 คน บางทีก็หนีขึ้นรถไฟ บางคนหนีทางรถยนต์ ในกรณีของตัวผู้ล๊อคหลบหนี โดยเฉพาะคนนำพาก็จะมีโทษหนักขึ้นเมื่อเข้ามาได้แล้วก็จะมียาหน้ามาติดต่อเดินทางเข้ากรุงเทพฯ โดยคิดค่าหัวคนละ 2,500 บาท

ดังนั้น เส้นทางที่ชาวกัมพูชาใช้ล๊อคหลบเข้าสู่กรุงเทพมหานคร จึงมีอยู่ 2 เส้นทาง คือ **ทางรถไฟ และทางรถยนต์**

1) การใช้เส้นทางรถไฟ

จากการสอบถามนายสถานีรถไฟอรัญประเทศ นายวิมล แสงกุดเรือ พบว่า ชาวกัมพูชาที่จะทำการหลบหนีต้องเดินทางรถไฟมาตั้งแต่บ่อเปิดจนถึงสถานีอรัญประเทศในฝั่งไทย ตั้งแต่เวลาเที่ยงคืนเพื่อให้ทันรถไฟเที่ยว 6 นาฬิกา 30 นาที ซึ่งมีอยู่เที่ยวเดียวที่ออกจากสถานีอรัญประเทศมุ่งตรงสู่สถานีหัวลำโพง กรุงเทพมหานคร

รถไฟเที่ยวดังกล่าวไม่มีตำรวจคอยตรวจ โดยชาวกัมพูชาทั้งหมดจะหลบอยู่ 2 ข้างทางก่อนเพื่อคอยหลบหนีเพื่อคอยหลบเจ้าหน้าที่ หากเข้าวันนั้น โชคดีชาวกัมพูชาจะส่งตัวแทนเพียง 1 คน ไปซื้อตั๋วโดยสารเข้ากรุงเทพ ซึ่งบ่อยครั้งชาวกัมพูชาจะหลบเลี้ยวไปใช้สถานีใกล้เคียง ซึ่งเป็นสถานีย่อยแทนคือที่บ้านหัวเตือ และบ้านโป่งคอม ห่างจากสถานีต้นทางราว 6 ก.ม. และ 10 ก.ม. แต่สถานีวัฒนานคร ซึ่งอยู่ห่างจากสถานีย่อยดังกล่าวถือว่าเป็นจุดที่ชาวกัมพูชาที่ล๊อคหลบเข้าประเทศทราบดีว่าเป็นจุดที่ตรวจข้าม หากรอดพ้นจากจุดนี้ได้ หนทางเข้ากรุงเทพก็จะปลอดภัย ไม่มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจเพิ่มเติม ซึ่งจุดจอดส่วนมากจะลงตรงสถานีมักกะสัน เพราะถ้าหากเข้าจนถึงสถานีหัวลำโพงมักจะถูกตำรวจรถไฟจับ

2) การใช้เส้นทางรถยนต์

เส้นทางรถยนต์เป็นอีกเส้นทางที่สะดวกมากกว่า เพราะพวกที่ล๊อคหลบทราบดีว่าต้องเสียค่าใช้จ่ายให้กับนายหน้าคนไทยไม่ต่ำกว่าคนละ 2,000 คน โดยเส้นทางหลบหนีได้ใช้ทุกเส้นทาง และบางครั้งก็อาศัยล่อหลอกตำรวจที่คอยติดตาม ขบวนการเหล่านี้มีลักษณะเรือจ้าง ทุกๆ 4-5 เดือน จะมีการเปลี่ยนรถที่ใช้บรรทุกขอลานและคนงานต่างค้ำที่ต้องการเข้ากรุงเทพ เพื่อหลีกเลี่ยงการจับกุมจากเจ้าหน้าที่ ในแต่ละเที่ยวจะมีชาวกัมพูชาหลบหนีไม่ต่ำกว่าเที่ยวละ 20 คน บางวันสถิติที่กลุ่มนายหน้าเหล่านี้เคยบรรทุกได้วัน

ละ 3 เที้ยว กลุ่มนายหน้ายังสามารถประสานติดต่อกันได้ หากพบว่ามีเจ้าหน้าที่คอยดักจับตามเส้นทางที่จะเดินทางก็จะติดต่อกันในขบวนการให้มาขนถ่ายคนต่างด้าวให้ไปอีกคันหนึ่งแทน หรือไม่ก็จะเปลี่ยนรถคันใหม่ ช่วงเวลาที่ใช้ในการหลบหนีนั้น ขอทานรายหนึ่งให้ข้อมูลว่าส่วนใหญ่ออกมาเวลาประมาณ 4 นาฬิกา

“แก๊งค์ถือว่าเล็ก ถือว่าเป็นอาชีพ 2-3 เดือน 4-5 เดือน สามารถเปลี่ยนรถป้ายแดงใหม่ได้ กว่าจะได้แหล่งข่าวสะกดรอยได้ว่าใช้รถยนต์อะไร ทะเบียนอะไรก็เปลี่ยนไปแล้ว รถที่ใช้ก่อกำบายไปแล้วเป็นรถมือสอง เปลี่ยนคันใหม่ออกมา”

อย่างไรก็ตาม ช่วงหลังตำรวจสามารถจับกุมขบวนการนี้ได้มากขึ้น กลุ่มนายหน้าจึงหลบเลี่ยงไม่พาคนเข้ากรุงเทพเอง แต่จ้างให้บุคคลอื่นที่รู้เส้นทางจับรถแทน

จะเห็นได้ว่า ปัญหาคนขอทานต่างด้าวเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไข เพราะแม้จะมีการเอาจริงเอาจัง แต่ปัญหานี้ก็ยังคงอยู่ และเมื่อมีการกวาดล้าง จับกุมเพื่อส่งกลับ แต่ก็มีขบวนการนำกลับเข้ามาใหม่ จะแก้ไขปัญหานี้ได้หรือไม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved